

Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at <http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content>.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Punisches Sprichwort bei Augustin.

Serm. 167, cap. 3. Migne, tom. V, 1, pag. 910. Proverbium notum est Punicum, quod quidem Latine vobis dicam, quia Punice non omnes nostis. Punicum enim proverbium est antiquum: Nummum quaerit pestilentia; duos illi da et ducat se. Das ducat giebt einen durchaus unpassenden Gedanken. Offenbar muß durch die letzten Worte der Erfolg ausgedrückt werden, den die freiwillige Verdoppelung des Lösegeldes bei der Pest erzielt und deshalb ist ducet zu schreiben. Man darf jedoch bei dieser Aenderung nicht stehen bleiben, wenn man die lateinische Fassung dieses acht punischen Sprichwortes herstellen will. Die von der Pest geforderte Summe muß nämlich nothwendig durch eine Zahl bezeichnet werden, damit die Worte duos illi da einen klar und bestimmt ausgedrückten Gegensatz bekommen. Demnach würde das Sprichwort lauten: unum nummum quaerit pestilentia; duos illi da et ducet se. Wie leicht unum zwischen antiquum und nummum ausfallen konnte, sieht man auf den ersten Blick. Augustin vergleicht dieß Sprichwort mit Matth. 5, 40: Si quis vult iudicium tecum contendere et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium.

München.

W. Wehle.

Emendationes locorum aliquot Marciani Capellae.

P. 17. 18. (ed. Kopp.): 'nec solum superum regem attestabatur uxorium: idque etiam Diti propositum idque Portuno, certumque esse Gradivum Nerienis Nerinae coniugis amore torreri; Aesculapio quoque non dispar adfectio similique persuasione transduci Ope coniuga Cybeleque permulta maestissimum seniore deorum: . . '

Klausenus (Aeneas II 746 sq.) de Neriene egregie disputans in hoc vehementer errare videtur quod (p. 749) Minervam adiective Nerinam appellatam esse contendit. nusquam enim huius cognominis ullum reperitur vestigium. neque omnino Minerva ita appellari potuit: Nerio enim antiqua Martis coniunx remansit et apud aureae aetatis poetas vix commemoratur cum eius in locum et Minerva et Venus successerint, veteres autem poetae ubi de ea locuntur simpliciter Nerienis vocabulo utuntur cum antiquae huius deae memoria tunc temporis nondum cum Minerva aut Venere contaminata esset. sed vir ingeniosissimus ex nostro Marciani loco sua videtur hausisse perperam quidem; nam in aperto est Nerinae glossema esse (et fortasse idem censuit Prellerus, mythol. Rom. p. 303 cum hoc vocabulum omiserit) et e textu eiciendum. quo modo enim eadem dea primum Nerio deinde Nerina coniunx

adpellari potuit? Marcianus aut dixisset Nerina coniunx aut Nerio coniunx.

Deinde Cybeleque glossema est apertissimum. nemo enim sic loqui potest: Ope Cybeleque eandem unamque deam significaturus. sed ad Ops, vocabulum librario non valde notum, ut lectoribus minus doctis consuleret, adscripsit: Cybele, quod deinde in verborum ordinem falso receptum est. postea cum Grotio quominus scribamus: per mulsum Koppii ineptiae minime inpediunt.

P. 41: ὧ. atque ita nonnullis eminus vanescebat disparata prolixitas ut velut fumidae caligationis incredibilis haberetur aura'.

Haberetur aut egregie fallor aut aperte corruptum est. nam habere pro putare hic accipi non licet quia aura non putabatur esse sed re vera erat. facillima igitur mutatione scribendum est: 'laberetur', quod quanquam de aura paullo insolentius diceretur tamen notum est labendi verbum etiam saepissime usurpari de fluminibus similibusque rebus. atqui cum fluendi notione nostri loci sententia arte cohaeret. Cf. etiam Cic. de univ. 10 'sidera quae vaga et mutabili ratione labuntur'.

P. 50 § 16: 'Tandem trans fluvios qui ad quoddam Phoebi spectaculum ferebantur cum Virtute Mercurius constiterunt'.

Spectaculum Phoebi significare non potest: 'ad Phoebum videndum' cum neque spectaculum omnino ita, opinor, usurpetur, et obstat: 'quoddam'. tum enim dicendum erat: 'ad Phoebi spectaculum'. sed ne tum quidem si haec sententia in verbis inesset hoc non inepte dictum esset. quid enim Phoebi videndi inspicendi fluvii istis negotium? simpliciter ad eum ut ad originem suam ferebantur. neque minus inepta evadet sententia si spectaculum idem hoc loco significare statueris atque θέαμα. quale enim quaeso aut Phoebus edebat spectaculum aut fluvii poterant contemplari? pro spectaculum scribe mecum spelaeum. tum omnia rectissime procedunt neque mirandum hoc in Marciano vocabulum quippe quo uti ne Vergilius quidem dedignatus sit. spelaeum autem hoc aptissime innuitur p. 39 extr. hisce verbis: 'licet inde quoque ad Indici montis secretum obumbratunisque scopulum nube perpetua posterius migrasse perhibebant'.

P. 54 § 19: 'Tali dei temperamento Virtus admonita magisque cum eum salutare auras miscere conspiceret, Graeci poetae Graium versus Mercurio comprobante commemorat: Φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμοῦ νεφέλην ἀπερύκει.

Ex quo pestem fugari posse Mercurius si voces primae vestigiis eius accederent admonebat.'

Tota res desumpta est ex Luciani Alexand. cap. 36 (p. 243 Reiz.) qui versiculum istum ab Alexandro editum esse narrat tanquam pestis remedium. sed quid faciendum de verbis Marciani Graeci poetae? primum quidem quis unquam Graium versum ab alio aliquo quam a Graeco poeta factum esse contendit? praeterea omnino Graeci poetae ineptum est, nam nemo Graecus poeta versum istum profuderat. totus autem versus abierat in remedium pestilentiae ut de poeta loqui absurdum sit. hoc quidem optime intellexit codd. Grotiani et Berolinensis (eius quem ad deteriores pertinere dixi comm. crit. de Marc. Cap. partic. p. 24) archetypi librarius quippe in quo exaratum fuerit: caeci librarius enim locum hac lenissima mutatione persanari censuit ignorans scilicet versum hunc Homeri non esse, sed oraculum aliquod pervulgatum ac nusquam non decantatum. itaque si quid aliud Graeci poetae glossema est ad explicandam Graecum versum ab antiquo aliquo librario additum. — deinde ex quo non video quid possit significare: tempus enim ex vocula exprimeretur: tum autem dictum esset: fugere non fugari posse. fugari enim docet antea quam re pestis fugari possit dictum esse. itaque expungendum est ex et simplici quo sententia incipienda. ex autem facile potuit ex versiculi Latine scripti terminatione nasci. praeterea primae mutandum videtur in primis cum necessario loquendum sit de primis pestis vestigiis, neque intellegatur cur primae versiculi voces relicuis aptiores sint ad pestem fugandam. itaque totum locum sic mihi videor restituisse: 'Virtus... cum eum salutaes aures miscere conspiceret Graium versum Mercurio comprobante commemorat: *Φοῖβος ἀκροσεκόμεης λοιμοῦ νεφέλην ἀπερύκει*. quo pestem fugari posse Mercurius si voces primis vestigiis eius accederent, admonebat.'

(Continuabitur.)

Franciscus Eyssenhardt
Berolinensis.

Zusatz zu S. 607.

Wenn die zweite Zeile vorn nicht länger war als die erste, so konnte sie so lauten:

IVNONE·LOVCINAI
D·D·CASTVD·FACITVD

d. i. donum datum, obwohl freilich im Allgemeinen, je älter die Inschrift, desto weniger räthlich die Annahme von Abkürzungen sein wird.
R.

Bonn, Druck von Carl Georgi.
(September 1862.)